

वैदिक साहित्य का इतिहास-II/ History of Vedic Literature-II VSSB/24/12-6	वेदविभूषण द्वितीय-वर्ष परीक्षा / Vedavibhushan Second Year कक्षा 12वीं/उत्तर मध्यमा - II/Class 12 th /Uttar Madhyama - II	Model Paper - A
---	---	-----------------

**आदर्श प्रश्नपत्र / Model Que. Paper : II/23-24/ History of Vedic Literature-I /
वेदविभूषण द्वितीय-वर्ष / Vedavibhushan Second Year /
कक्षा 12वीं / उत्तर मध्यमा - II / Class 12th / Uttar Madhyama - II
वर्ष / Year 2023-24
विषय - वैदिकसाहित्यस्येतिहासः /History of Vedic Literature**

समय:- 3 होरा:

पूर्णाङ्कः:- 100

सामान्यनिर्देशः:-

1. कृपया सम्यक्तया परीक्षणं कुर्वन्तु यत् अस्मिन् प्रश्नपत्रे 10 पृष्ठानि तथा च 7 प्रमुखाः प्रश्नाः सन्ति।
2. अस्य प्रश्नपत्रस्य पठनाय 15 निमेषः निर्धारिताः सन्ति। अस्मिन् अवधौ केवलं प्रश्नपत्रं पठनीयं किमपि उत्तरं न लेखनीयम्।
3. सर्वेषां प्रश्नानामुत्तराणि संस्कृतेन लेखनीयानि।
4. प्रश्नानां निर्देशाः ध्यानेन अवश्यं पठनीयाः।

1. **समुचितं विकल्पं चिनुत -**

10 x 2 = 20

अ. समुचितं सम्बद्धविकल्पं चिनुत।

क. छन्दस्सूत्रम् - लगधाचार्यः

ख. वेदाङ्गज्योतिषम् - पिङ्गलाचार्यः

ग. ऐतरेयब्राह्मणम् - महिदासः

घ. व्याकरणम् - यास्काचार्यः

आ. अधस्तनेषु किम् असत्यमस्ति -

क. ज्योतिषम् - नयनम्

ख. छन्दः - पादौ

ग. निरुक्तम् - श्रोत्रम्

घ. कल्पः - मुखम्

इ. अधस्तनेषु किं असत्यमस्ति -

क. गायत्री - 28

ख. अनुष्टुप - 34

ग. पंक्ति - 36

घ. त्रिष्टुप - 40

ई. यजुर्वेस्य भाष्यकारो नास्ति

क. शौनकः

ख. उव्वटः

ग. महीधरः

घ. सायणः

वैदिक साहित्य का इतिहास-II/ History of Vedic Literature-II VSSB/24/12-6	वेदविभूषण द्वितीय-वर्ष परीक्षा / Vedavibhushan Second Year कक्षा 12वीं/उत्तर मध्यमा - II/Class 12 th /Uttar Madhyama - II	Model Paper - A
---	---	-----------------

उ. वाजसनेयः भवति -

- क. गौतमः ख. वैशम्पायनः
ग. याज्ञवल्क्यः घ. वशिष्ठः

ऊ. पाणिनियशिक्षानुसारेण वेदाङ्गनां समुचितः क्रमः भवति।

- I. छन्दः II. कल्पः III. ज्योतिषम्
IV. निरूक्तम् V. शिक्षा VI. व्याकरणम्

- क. I, II, III, IV, V, VI ख. I, II, III, VI, V, IV
ग. II, I, III, V, IV, VI घ. II, III, I, IV, V, VI

ऋ. अधस्तनेषु समुचितं विकल्पं चिनुत-

- क. यजुर्वेदः - 34 अध्यायाः ख. सामवेदः - 44 अध्यायाः
ग. अथर्ववेदः - 21 काण्ड घ. ऋग्वेद - 64 अध्यायाः

लृ. निम्नलिखितेषु कल्पसाहित्ये नान्तर्भवति-

- क. शुल्वसूत्रम् ख. धर्मसूत्रम्
ग. ज्ञानसूत्रम् घ. श्रोतसूत्रम्

ए. वेदान्तो नाम -

- क. शास्त्रप्रमाणम् ख. कल्पप्रमाणम्
ग. उपनिषत्प्रमाणम् घ. वेदप्रमाणम्

ऐ. ऋग्वेदस्य समुचितक्रमविभाजनमस्ति-

- क. मण्डलक्रमः - अध्यायक्रमश्च ख. अध्यायक्रमः - वर्गक्रमश्च
ग. वर्गक्रमः - अष्टकक्रमश्च घ. मण्डलक्रमः - अष्टकक्रमश्च

2. रिक्तस्थानानां पूर्तिः करणीया -

5 x 1 = 5

अ. सामवेदे मूर्च्छनाः सन्ति । (21/22/23)

आ. स्कन्दस्वामी वेदस्य भाष्यकारः । (ऋग्वेदस्य / यजुर्वेदस्य / सामवेदस्य)

वैदिक साहित्य का इतिहास-II/ History of Vedic Literature-II VSSB/24/12-6	वेदविभूषण द्वितीय-वर्ष परीक्षा / Vedavibhushan Second Year कक्षा 12वीं/उत्तर मध्यमा - II/Class 12 th /Uttar Madhyama - II	Model Paper - A
---	---	-----------------

- इ. सम्प्रति शुक्लयजुर्वेदस्य शाखाः उपलभ्यन्ते । (द्वे / तिस्रः / पञ्चः)
ई. ऋग्वेद-शिक्षाग्रन्थस्य नाम । (पाणिनिय / याज्ञवल्क्य / माण्डूकी)
उ. छन्दस्सूत्रकारः । (पिंगलः / लगधः / यास्कः)

3. अधोलिखितेषु प्रश्नेषु केन सह कास्य सम्बन्धः? उचितां तालिकां चिनुत –

5 x 2 = 10

- 3.1. अ. गोपथब्राह्मणम् I. सामवेदस्य
ब. शाङ्खायनब्राह्मणम् II. यजुर्वेदस्य
स. वंशब्राह्मणम् III. ऋग्वेदस्य
द. मैत्रायणीब्राह्मणम् IV. अथर्ववेदस्य

क. (अ) I, (ब) II, (स) III, (द) IV

ख. (अ) II, (ब) I, (स) IV, (द) III

ग. (अ) IV, (ब) III, (स) II, (द) I

घ. (अ) IV, (ब) III, (स) I, (द) II

- 3.2. अ. निर्वचनग्रन्थः I. ऋग्वेदः
ब. विश्वामित्र-नदीसंवादसूक्तम् II. माध्यन्दिनसंहिता
स. शुल्बसूत्राणि III. निरुक्तम्
द. ईशोपनिषद् IV. कल्पसाहित्यम्

क. (अ) III, (ब) I, (स) IV, (द) II

ख. (अ) III, (ब) I, (स) II, (द) IV

ग. (अ) IV, (ब) II, (स) I, (द) III

घ. (अ) IV, (ब) II, (स) III, (द) I

- 3.3. अ. ऋग्वेद I. गान्धर्ववेदः
ब. यजुर्वेदः II. इतिहासवेदः
स. सामवेदः III. आयुर्वेदः
द. अथर्ववेदः IV. धनुर्वेदः

वैदिक साहित्य का इतिहास-II/ History of Vedic Literature-II VSSB/24/12-6	वेदविभूषण द्वितीय-वर्ष परीक्षा / Vedavibhushan Second Year कक्षा 12वीं/उत्तर मध्यमा - II/Class 12 th /Uttar Madhyama - II	Model Paper - A
---	---	-----------------

क. (अ) III, (ब) IV, (स) II, (द) I

ख. (अ) III, (ब) IV, (स) I, (द) II

ग. (अ) II, (ब) I, (स) IV, (द) III

घ. (अ) II, (ब) I, (स) III, (द) IV

3.4. अ. संहिता

ब. ब्रह्मणम्

स. आरण्यकम्

द. उपनिषद्

I. वानप्रस्थाश्रमः

II. ब्रह्मचर्याश्रमः

III. सन्यासाश्रमः

IV. गृहस्थाश्रमः

क. (अ) III, (ब) I, (स) II, (द) IV

ख. (अ) III, (ब) I, (स) IV, (द) II

ग. (अ) II, (ब) IV, (स) I, (द) III

घ. (अ) II, (ब) IV, (स) III, (द) I

3.5. अ. ऐतरेयोपनिषद्

ब. बृहदारण्यकोपनिषद्

स. कठोपनिषद्

द. मुण्डकोपनिषद्

I. ऋग्वेदस्य

II. कृष्णयजुर्वेदस्य

III. अथर्ववेदस्य

IV. शुक्लयजुर्वेदस्य

क. (अ) I, (ब) IV, (स) III, (द) II

ख. (अ) I, (ब) IV, (स) II, (द) III

ग. (अ) III, (ब) II, (स) IV, (द) I

घ. (अ) III, (ब) II, (स) I, (द) IV

4. अतिलघूत्तरीयाः प्रश्नाः

5 x 2 = 10

अ. शुक्लयजुर्वेदस्य किं गृह्यसूत्रम् ?

वैदिक साहित्य का इतिहास-II/ History of Vedic Literature-II VSSB/24/12-6	वेदविभूषण द्वितीय-वर्ष परीक्षा / Vedavibhushan Second Year कक्षा 12वीं/उत्तर मध्यमा - II/Class 12 th /Uttar Madhyama - II	Model Paper - A
---	---	-----------------

आ. गोपथब्राह्मणेन सम्बन्धः वेदविशेषः कः ?

इ. ईशोपनिषदि कति मन्त्राः सन्ति ?

ई. कस्य वेदस्य आचार्यः उद्गातानाम्ना ज्ञायते ?

उ. त्रिष्टुप्छन्दसि कति अक्षराणि भवन्ति ?

5. लघूत्तरीयाः प्रश्नाः

5 x 3 = 15

अ. अथर्ववेदस्य महत्त्वविषये त्रीणि वाक्यानि लिखत ?

वैदिक साहित्य का इतिहास-II/ History of Vedic Literature-II VSSB/24/12-6	वेदविभूषण द्वितीय-वर्ष परीक्षा / Vedavibhushan Second Year कक्षा 12वीं/उत्तर मध्यमा - II/Class 12 th /Uttar Madhyama - II	Model Paper - A
---	---	-----------------

आ. तैत्तिरीयोपनिषदि कति वल्ल्यः सन्ति ? के च ते ?

इ. पतञ्जलिमहाभाष्यानुसारेण सामवेदस्य कति शाखाः आसन् ? सम्प्रति कति शाखाः उपलभ्यन्ते ?

ई. सामवेदस्य उत्तरार्चिके कति पर्वाणि सन्ति ? नामानि लिखत ?

उ. शबरस्वामि मतानुसारेण ब्राह्मणग्रन्थानां प्रतिपाद्यविषयाः कति भवन्ति ? नामानि लिखत ?

वैदिक साहित्य का इतिहास-II/ History of Vedic Literature-II VSSB/24/12-6	वेदविभूषण द्वितीय-वर्ष परीक्षा / Vedavibhushan Second Year कक्षा 12वीं/उत्तर मध्यमा - II/Class 12 th /Uttar Madhyama - II	Model Paper - A
---	---	-----------------

6. विवरणात्मकाः प्रश्नाः

5 x 4 = 20

अ. ऋग्वेदीयनासदीयसूक्तस्य विवेचनं संस्कृतभाषया कुरुत ।

आ. ऋग्वेदस्य क्रमविभाजनं सरलसंस्कृतेन लिखत ।

इ. शिक्षावेदाङ्गं सविस्तरं विवेचयत ।

ई. यजुर्वेदस्य शुक्ल-कृष्णात्वविभाजनं स्पष्टयत ।

वैदिक साहित्य का इतिहास-II/ History of Vedic Literature-II VSSB/24/12-6	वेदविभूषण द्वितीय-वर्ष परीक्षा / Vedavibhushan Second Year कक्षा 12वीं/उत्तर मध्यमा - II/Class 12 th /Uttar Madhyama - II	Model Paper - A
---	---	-----------------

उ. वेदानां वैज्ञानिकमहत्त्वम् इति विषये संक्षेपेण निबन्धो लेख्यः ।

7. दीर्घोत्तरीयाः प्रश्नाः

4 x 5 = 20

अ. यजुर्वेदस्य परिचयं संस्कृतभाषाया लिखत ।

आ. पुरुषसूक्तस्य सारांशं संस्कृतगिरा विशदयत ।

वैदिक साहित्य का इतिहास-II/ History of Vedic Literature-II VSSB/24/12-6	वेदविभूषण द्वितीय-वर्ष परीक्षा / Vedavibhushan Second Year कक्षा 12वीं/उत्तर मध्यमा - II/Class 12 th /Uttar Madhyama - II	Model Paper - A
---	---	-----------------

इ. चतुर्वेदभाष्यकारस्य सायणाचार्यस्य परिचयो देयः ।

ई. ऋग्वेदस्य ब्राह्मणग्रन्थानामुपरि टिप्पणी लेख्या ।

वैदिक साहित्य का इतिहास-II/ History of Vedic Literature-II VSSB/24/12-6	वेदविभूषण द्वितीय-वर्ष परीक्षा / Vedavibhushan Second Year कक्षा 12वीं/उत्तर मध्यमा - II/Class 12 th /Uttar Madhyama - II	Model Paper - A
---	---	-----------------
